

Prof. univ. dr. Mihai Adrian Hotca
Conf. univ. dr. Mircea Damaschin

Conf. univ. dr. Dan Lupașcu
Conf. univ. dr. Beatrice Onica-Jarka

Practică judiciară neunitară comentată

- examen selectiv -

Universul Juridic

București

-2012-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2012, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOȚIT DE SEMNĂTURA
UNUIA DINTRE AUTORI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APPLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Practică judiciară neunitară comentată : examen selectiv / Mihai

Adrian Hotca, Dan Lupașcu, Mircea Damaschin, Beatrice

Onica-Jarka. - București : Universul Juridic, 2012

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-636-6

I. Hotca, Mihai Adrian

II. Lupașcu, Dan

III. Damaschin, Mircea

IV. Onica-Jarka, Beatrice

34(075.8)

REDACȚIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.665**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

COMENZI ON-LINE,

CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

DISCUȚII PRIVIND CAUZELE PRACTICII JUDICIARE NEUNITARE ÎN ROMÂNIA

(prof. univ. dr. M. A. Hotca)

I. Introducere

Pornind de ideea că dreptatea este unică și de la realitatea, de necontestat în prezent, că practica judiciară din țara noastră este departe de a fi uniformă, prin intermediul acestui articol vom încerca să identificăm și să analizăm cauzele lipsei de consecvență a practicii organelor judiciare din România, cu specială privire asupra soluțiilor instanțelor judecătorești.

După cum se știe, cel puțin de către profesioniștii dreptului, statul român a fost condamnat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare CEDO), de mai multe ori, pentru lipsa de consecvență a practicii judiciare¹.

Necesitatea uniformizării practicii judiciare nu trebuie demonstrată, deoarece încrederea cetățenilor în actul de justiție se fundamentează și pe constanța soluțiilor pe care judecătorii le adoptă în spețe comparabile din punct de vedere juridic, având în vedere că justițiabilul, care știe că altul a obținut o anumită hotărâre într-un caz asemănător cu al său, va spera în mod justificat că va fi beneficiarul aceleiași soluții. Iar dacă la finalul procesului, justițiabilul în cauză nu va obține aceeași soluție judecătorească, el va fi nu numai profund nemulțumit, ci și un nou membru pe lista persoanelor care n-au încredere în actul jurisdicțional.

În mod paradoxal, nici adversarul judiciar al celui care a pierdut procesul, bazându-se pe un precedent judiciar, nu va avea încredere în justiție, deoarece la fel ca preopinental său și el știa că hotărârea, sub rezerva respectării practicii judiciare anterioare, ar fi trebuit să fie alta. Astfel, partea adversă, care a câștigat procesul, împotriva practicii anterioare, la o eventuală întrebare privind încrederea în activitatea de înfăptuire a justiției, va răspunde aproape sigur (presupunând că răspunsul este sincer) că nu are o asemenea încredere.

Argumentele precum acela că regula independenței judecătorului se opune ideii conform căreia precedentul judiciar, cel puțin în cazurile prevăzute de lege, nu-și pot găsi suport în principiile funcționării statului de drept, deoarece legea trebuie să aibă

¹ Spre exemplu, în speța Beian c. România, CEDO a reținut că „nu era vorba de simple divergențe de jurisprudență, care sunt consecința inerentă a oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond, *ci de o abatere a Înaltei Curți de Casație și Justiție de la îndeplinirea rolului său de mediator al acestor conflicte* – (sublinierea noastră - s.n.)” (Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza Beian împotriva României, publicată în M. Of. nr. 616 din 21 august 2008). Pentru aceeași critică, a se vedea și alte două hotărâri, și anume: Hotărârea din 21 februarie 2008, pronunțată în Cauza Driha c. României; CEDO, Hotărârea din 27 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza Ștefan și Ștef c. României.

aceiași înțeles pentru toți, iar judecătorul este independent față de alte autorități, dar nu față de lege.

De altfel, Constituția proclamă principiul că judecătorul se **supune numai legii**. Or, dacă legea îl obligă să respecte anumite hotărâri judecătorești înseamnă că el trebuie să se supună dezlegărilor de drept existente în cuprinsul acestora, pentru că, în caz contrar, el va fi considerat că s-a „**opus legii**”.

În doctrină s-a arătat că: „Inflația normativă», instabilitatea și calitatea discutabilă a unor legi, numărul mare de dosare aflate pe rol, insuficiența specializare a unor magistrați sau înțelegerea greșită a specializării, absența unor mijloace eficiente pentru interpretarea și aplicarea unitară a legii, dar mai cu seamă organizarea actuală a instanțelor judecătorești și distribuirea competențelor constituie câteva dintre posibilele cauze ale practicii neunitare”¹.

De asemenea, în literatura de specialitate a fost evidențiat faptul că lipsa unității practicii judiciare „pentru observatorii care nu sunt pe deplin conștienți de cauzele reale ale problemei, alimentează o prezumție larg răspândită că instanțele din România își schimbă jurisprudența în mod aleatoriu, rezultat al influenței politicului sau al corupției”².

II. Analiza cauzelor practicii judiciare neunitare din dreptul românesc

1. Considerații introductive și prezentarea cauzelor lipsei de consecvență a practicii judiciare din România

Analizând practica judiciară românească se observă că de multe ori instanțele nu țin seama de hotărârile CEDO privitoare la asigurarea unității soluțiilor jurisprudențiale, fiind de notorietate cazurile (de exemplu, Păduraru împotriva României, Beian împotriva României etc.) în care România a fost condamnată pentru încălcarea normelor Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Una dintre deciziile CEDO prin care România a fost condamnată pentru că nu asigură o practică judiciară unitară este cea pronunțată în speța Beian împotriva României. În această afacere judiciară CEDO a stabilit că practica neunitară a instanței supreme din țara noastră este „*contrară principiului siguranței publice (....) care constituie unul dintre elementele fundamentale ale statului de drept (a se vedea, mutatis mutandis, Barnowski împotriva Poloniei, nr. 28358/95, paragraful 56, CEDO 2000-III). În loc să-și îndeplinească rolul său stabilind o interpretare de urmat, Înalta Curte de Casație și Justiție a devenit ea însăși sursa nesiguranței juridice, micșorând astfel încrederea publicului în sistemul judiciar (a se vedea, mutatis mutandis, Sovtransavto Holding împotriva Ucrainei, nr. 48533/1999, paragraful 97, CEDO și Păduraru citat anterior, paragraful 98, și, a contrario, Perez Arias împotriva Spaniei, nr. 32978/03, paragraful 70, 28 iunie 2007)*”.

¹ A se vedea D. Lupașcu, M. A. Hotca, *Rolul jurisprudenței în cadrul sistemului judiciar roman*, Lex et Scientia International Journal, nr. XVI/2009, vol. II, p. 222-223.

² Dieter Schlafen, Curtea de Apel din Köln, consilier rezident de twinning la Consiliul Superior al Magistraturii din România – Proiect de lege pentru menținerea practicii unitare. Fundamentare (nepublicat).

Respectarea drepturilor omului și a stabilității jurisprudenței reprezintă un pilon esențial al desfășurării în mod echitabil a proceselor penale și civile.

Încercând o enumerare a cauzelor jurisprudenței neunitare, credem că printre acestea trebuie să-și găsească locul:

- lipsa unor instrumente eficiente pentru asigurarea unității practicii judiciare;
- modificarea frecventă a actelor normative și imperfecțiunile normelor juridice;
- supraîncărcarea judecătorilor;
- lipsa accesului „în timp real” la hotărârile altor judecători;
- imperfecțiuni care țin de organizarea judiciară;
- lipsa unor programe „permanente” de pregătire continuă a judecătorilor;
- subfinanțarea sistemului judiciar.

2. Lipsa unor instrumente eficiente pentru asigurarea imobile unității practicii judiciare

2.1. Recursul în interesul legii

De lege lata, principalul mecanism prin care legiuitorul încearcă să asigure unitatea practicii judiciare este **recursul în interesul legii**, reglementat în Codul de procedură civilă și în Codul de procedură penală¹. Materia instituției recursului în interesul legii a fost modificată prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor².

Având în vedere faptul că textele referitoare la instituția recursului în interesul legii cuprinse în cele două coduri de procedură sunt similare, vom prezenta numai prevederile în materie dintr-un singur cod, și anume din Codul de procedură penală.

Potrivit art. 414² din Codul de procedură penală, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel și Avocatul Poporului **au îndatorirea** să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.

Art. 414³ din Codul de procedură penală prevede că recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că **problemele de drept** care formează obiectul judecării **au fost soluționate în mod diferit** prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează la cerere.

În art. 414⁴ din Codul de procedură penală este prevăzută procedura judecării recursului în interesul legii. Recursul în interesul legii se judecă de un complet format din președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție sau, în lipsa acestuia, din

¹ Pentru o tratare complexă a acestei instituții, a se vedea D. Lupașcu, *Recursul în interesul legii în proiectele noilor coduri de procedură*, în LESIJ nr. XVI, vol. I/2009, p. 78-109. Pentru reglementarea anterioară a materiei recursului în interesul legii în materie penală, a se vedea I. Neagu, *Tratat de drept procesul penal. Partea specială*, Editura Global Lex, București, 2007, p. 375-378.

² Publicată în M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, președinții de secții din cadrul acesteia, un număr de 14 judecători din secția în a cărei competență intră problema de drept care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești și câte 2 judecători din cadrul celorlalte secții. Președintele completului este președintele sau vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În cazul în care problema de drept prezintă interes pentru două sau mai multe secții, președintele sau, în lipsa acestuia, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție stabilește secțiile din care provin cei 20 de judecători.

După sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele acesteia sau, după caz, vicepreședintele va lua măsurile necesare pentru **desemnarea aleatorie a judecătorilor** din cadrul secției în a cărei competență intră problema de drept care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești, precum și a judecătorilor din celelalte secții ce intră în alcătuirea completului prevăzut la art. 414⁴ alin. (1).

La primirea cererii, președintele completului va desemna un judecător din cadrul secției în a cărei competență intră problema de drept care a fost soluționată diferit de instanțele judecătorești, pentru a întocmi un raport asupra recursului în interesul legii. În cazul în care problema de drept prezintă interes pentru două sau mai multe secții, președintele completului va desemna câte un judecător din cadrul acestor secții pentru întocmirea raportului. Raportorii nu sunt incompatibili.

În vederea întocmirii raportului, președintele completului poate solicita unor specialiști recunoscuți opinia scrisă asupra problemelor de drept soluționate diferit.

Raportul va cuprinde soluțiile diferite date problemei de drept și argumentele pe care se fundamentează, jurisprudența relevantă a Curții Constituționale, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții Europene a Drepturilor Omului, a Curții de Justiție a Uniunii Europene și opinia specialiștilor consultați, dacă este cazul, precum și doctrina în materie. Totodată, judecătorul sau, după caz, judecătorii raportori va/vor întocmi proiectul soluției ce se propune a fi dată recursului în interesul legii.

Ședința completului se convoacă de președintele acestuia cu cel puțin 20 de zile înainte de desfășurarea acesteia. Odată cu convocarea, fiecare judecător va primi o copie a raportului și a soluției propuse.

La ședință participă toți judecătorii completului. Dacă există motive obiective, aceștia vor fi înlocuiți cu respectarea regulilor prevăzute la art. 414⁴ alin. (3).

Recursul în interesul legii se susține în fața completului, după caz, de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau de procurorul desemnat de acesta, de judecătorul desemnat de colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv al curții de apel.

Recursul în interesul legii se judecă în cel mult 3 luni de la data sesizării instanței, iar soluția se adoptă cu cel puțin două treimi din numărul judecătorilor completului. Nu se admit abțineri de la vot.

Conform art. 414⁵ din Codul de procedură penală, asupra cererii, completul se pronunță prin decizie. Decizia se pronunță numai în interesul legii și nu are efecte asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese. Decizia se motivează în termen de cel mult 30 de zile de la pronunțare și se publică în cel mult 15 zile de la motivare în Monitorul Oficial al României, Partea I. Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pe baza textelor legale reproduse mai sus, considerăm că recursul în interesul legii este, ca natură juridică, un **instrument juridic procesual** sau, așa cum s-a afirmat în literatura de specialitate „un mijloc procedural de unificare a practicii judiciare”¹.

Pe de altă parte, contrar aprecierii Curții Constituționale – care, într-o decizie arăta că „Singurul instrument procedural prin care se asigură unificarea practicii judiciare, pornind de la obligativitatea dezlegării date problemelor de drept de către instanța supremă, este recursul în interesul legii, reglementat prin art. 329 din Codul de procedură civilă” – suntem de părere că recursul în interesul legii nu este și nici nu trebuie să fie singurul instrument procedural prin care se asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii în România².

Un al instrument juridic care contribuie la asigurarea unei practici judiciare unitare este cel oferit de mecanismul juridic al excepției de neconstituționalitate.

2.2. Excepția de neconstituționalitate

Conform art. 146 lit. c) din Constituție, Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului. Iar potrivit art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. De la data publicării, **deciziile sunt general obligatorii** și au putere numai pentru viitor³.

Prin anumite decizii, Curtea Constituțională a creat vii controverse în lumea juriștilor, în special, precum și în alte sfere ale vieții sociale. Una dintre acestea este Decizia nr. 62/2007, prin care Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 1 pct. 56 din Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi, partea referitoare la abrogarea art. 205 (insulta – n.n.), 206 (calomnia – n.n.) și 207 (proba verității – n.n.) din Codul penal, sunt neconstituționale⁴.

În motivarea deciziei s-a arătat că „înlăturarea mijloacelor penale de ocrotire a demnității, ca valoare supremă în statul de drept, determină încălcarea caracterului efectiv al accesului la justiție în această materie. În plus, Curtea constată că, prin efectul abrogării analizate, spre deosebire de persoanele ale căror drepturi - altele decât dreptul la onoare și la o bună reputație - au fost încălcate și care se pot adresa instanțelor judecătorești pentru apărarea drepturilor lor, victimele infracțiunilor de insultă și calomnie nu au nicio posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de apărarea demnității lor - valoare supremă, garantată de Legea fundamentală”⁵.

În practică, de regulă, deciziile instanței de contencios constituțional sunt respectate riguros de către instanțele judecătorești. Sunt însă și situații de excepție când aceste

¹ D. Lupașcu, *op. cit.*, p. 83.

² Decizia nr. 104/2009, publicată în M. Of. nr. 73 din 6 februarie 2009.

³ Cu privire la sesizarea Curții Constituționale, în doctrină s-au făcut recomandări pertinente (a se vedea D. C. Dănișor, *Mic ghid de sesizare a Curții Constituționale*, în *Pandectele Române* nr. 1/2011, p. 75).

⁴ Pentru un examen al cauzelor lipsei de unitate a practicii judiciare, a se vedea M. A. Hotca, *Discussions regarding the causes of the non-unitary legal practice in Romania*, LESIJ nr. XVII, vol. I/2010, p. 23.

⁵ Publicată în M. Of. nr. 104 din 12 februarie 2007.

decizii au fost nesocotite de către anumite instanțe judecătorești. Este vorba, în principal, despre Înalta Curte de Casație și Justiție care a ignorat anumite decizii ale Curții Constituționale.

Ultima hotărâre prin care instanța supremă a nesocotit o decizie a Curții Constituționale este Decizia nr. 8/2010, pronunțată de Secțiunile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care s-au admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și sesizarea Colegiului de conducere al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, în sensul că „normele de incriminare a insultei și calomniei cuprinse în art. 205 și art. 206 din Codul penal, precum și prevederile art. 207 Cod penal privind proba verității, abrogate prin dispozițiile art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006, dispoziții declarate neconstituționale prin Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007 a Curții Constituționale, nu sunt în vigoare”¹.

Această decizie, nefiind publicată în Monitorul Oficial, nu poate fi analizată din perspectiva considerentelor, ci exclusiv din punctul de vedere al dispozitivului său. Însă, pe baza motivelor cuprinse în memoriul de recurs în interesul legii și ținând seama de motivarea Deciziei nr. 62/2007, inclusiv opinia separată și cea concurentă la aceasta, putem face o predicție în acest sens². Sunt relevante câteva considerente cuprinse în cele două opinii separate la decizia de mai sus.

Astfel, în opinia separată, exprimată de judecătorii I. Vida și K. Gabor, se precizează „Decizia la care se referă prezenta opinie separată a fost pronunțată în cadrul controlului concret a posteriori de constituționalitate. Art. I pct. 56 din Legea nr. 278/2006 a produs efecte juridice de la data intrării în vigoare a legii, după acea dată nemaifiind posibilă tragerea la răspundere penală a celor care au săvârșit faptele prevăzute de fostele articole 205 și 206 din Codul penal. Decizia Curții Constituționale, determinând, prin efectele sale, suspendarea efectelor normei juridice declarate ca fiind neconstituționale, face ca de la data publicării sale în Monitorul Oficial al României, Partea I, să reintre în vigoare dispozițiile art. 205 și 206 din Codul penal, ceea ce echivalează cu încriminarea din nou a faptelor de insultă și de calomnie, încriminare ce intră în competența exclusivă a legiuitorului. În aceste condiții, Curtea Constituțională devine legislator pozitiv, drept ce nu îi este conferit nici de Constituție și nici de propria-i lege organică”.

Iar în opinia concurentă a judecătorului V. Stănoiu se arată: „O examinare atentă a argumentelor aduse în favoarea acestui punct de vedere (potrivit căruia Curtea Constituțională nu poate modifica sau completa norme juridice – n.n.) îndreptățește serioase rezerve în ceea ce-l privește.

Întrucât, pe de o parte, prin efectul constatării neconstituționalității dispoziției abrogatoare, reintră în vigoare aceleași dispoziții care fuseseră abrogate și nu altele noi, este dificil de susținut că astfel Curtea își arogă calitatea de legiuitor pozitiv.

De asemenea, în măsura în care reintrarea în vigoare a dispozițiilor abrogate nu constituie decât un efect mediat al deciziei Curții, de constatare a neconstituționalității

¹ www.scj.ro.

² A se vedea: și Î.C.C.J., Secția penală, Decizia nr. 2.203/2010, cu notă de E.M. Nica, în Pandectele Române nr. 1/2011, p. 173.

dispoziției abrogatoare, și nu un efect direct al acesteia, nu există suficient temei pentru teza avansată.

În sfârșit, în condițiile în care interdicția de modificare sau completare, instituită prin art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, se referă exclusiv la prevederile supuse controlului, iar în prezenta cauză obiectul controlului îl constituie dispoziția abrogatoare, în vreme ce supuse modificării sau completării sunt prevederile abrogate, repuse în vigoare, ca urmare a constatării neconstituționalității celei dintâi, pretinsa încălcare a textului legal menționat nu poate fi reținută”.

Analizând legalitatea celor două decizii menționate mai sus, apreciem că ambele sunt contrare Constituției și actelor normative în materie. Decizia nr. 8/2010 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție este contrară art. 147 alin. (4) din Constituție, care dispune că **deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii**.

Dar, la rândul său, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 62/2007, nesocotise competența sa constituțională, dispozițiile Legii nr. 47/1992, precum și ale Legii nr. 24/2000. Potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, **fără a putea modifica sau completa** prevederile supuse controlului. Practic, singura intervenție legal posibilă a Curții Constituționale asupra normelor juridice supuse controlului de constituționalitate este **constatarea neconstituționalității** acestora. O asemenea constatare este similară cu abrogarea, iar potrivit art. 64 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, abrogarea unei dispoziții sau a unui act normativ are caracter definitiv. **Nu este admis** ca prin abrogarea unui act de abrogare anterior **să se repună în vigoare actul normativ inițial**. Fac excepție prevederile din ordonanțele Guvernului care au prevăzut norme de abrogare și au fost respinse prin lege de către Parlament.

3. Modificarea frecvență a actelor normative și imperfecțiunile normelor juridice

Cercetând statisticile publicate de Consiliul Legislativ, constatăm faptul că anual sunt adoptate câteva mii de acte normative. Majoritatea actelor normative noi au ca obiect de reglementare domenii care fac deja obiectul altor acte normative, astfel că în practică se ridică problema sferei de aplicare a noilor acte normative¹.

Sunt și cazuri în care după numai câțiva ani de aplicare a unei legi, aceasta este abrogată și se adoptă o nouă lege. Spre exemplu, în luna aprilie 1999 a intrat în vigoare Legea nr. 21/1999 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor², care în anul următor (anul 2000) a fost modificată³, iar după numai 2 ani (în anul 2002) a fost abrogată integral prin Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării

¹ De pildă, în anul 2009 au fost adoptate peste 6.000 de acte normative [391 de legi, 111 ordonanțe de urgență, 27 ordonanțe simple, 1.597 hotărâri ale Guvernului și 4.583 alte acte normative (ordine ale miniștrilor, regulamente etc.)]. Pentru aceste statistici, a se vedea www.clr.ro

² Publicată în M. Of. nr. 18 din 21 ianuarie 1999.

³ Prin O.U.G. nr. 237/2000.

banilor¹. La rândul său această lege a fost modificată de mai multe ori (2005², 2006³, 2008⁴).

Cu toate că atât noua lege (Legea nr. 656/2002), cât și modificările acesteia au fost făcute pentru a crea un cadru legal care să contribuie la prevenirea și sancționarea faptelor de spălare a banilor și a actelor teroriste, încercându-se totodată și armonizarea legislației naționale cu cea europeană, la o analiză atentă a noilor reglementări, se observă că, prin schimbările de legislație aduse, legiuitorul nu a făcut altceva decât să creeze confuzie în rândul practicienilor.

Astfel, anumite formulări din textele incriminatorii sunt defectuoase, neputându-se trage o concluzie, care să fie la adăpost de critică, în ceea ce privește sfera subiecților activi ai infracțiunii de spălare de bani, referitoare la delimitarea infracțiunii de spălare a banilor față de tănuire și favorizare etc.⁵. Practic, putem afirma că noua reglementare este, în cel mai fericit caz, departe de a fi un progres⁶.

Sunt și situații în care legea, deși reglementează anumite domenii, ea este neclară, fie din cauza faptului că este **antinomică**, fie din alte cauze. Într-adevăr, uneori, lipsa de reglementare este preferabilă situației în care aceasta cuprinde antinomii⁷, deoarece s-ar putea aplica mai ușor dreptul comun.

Spre exemplu, potrivit art. 23 alin. (2) - (4) din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, instanța poate obliga autoritățile sau instituțiile publice să furnizeze informațiile de interes public solicitate și să plătească daune morale și/sau patrimoniale. **Hotărârea tribunalului este supusă recursului**. Decizia Curții de apel este definitivă și irevocabilă. Însă, în același articol, dar la alin. (6) se prevede că atât **plângerea, cât și apelul se judecă în instanță în procedură de urgență** și sunt scutite de taxă de timbru.

Un exemplu de reglementare absurdă, cel puțin din perspectiva efectelor sale, îl reprezintă art. 302¹ introdus în Codul de procedură civilă prin O.U.G. nr. 58/2003 (modificată prin Legea nr. 195/2004)⁸. În conformitate cu prevederile acestuia: „*Cererea de recurs va va cuprinde, sub sancțiunea nulității, următoarele mențiuni:*

a) numele, domiciliul sau reședința părților ori, pentru persoanele juridice, denumirea și sediul lor, precum și, după caz, numărul de înmatriculare în registrul comerțului sau de înscriere în registrul persoanelor juridice, codul unic de înregistrare sau, după caz, codul fiscal și contul bancar. Dacă recurentul locuiește în străinătate, va arăta

¹ Publicată în M. Of. nr. 904 din 12 decembrie 2002.

² Prin Legea nr. 230/2005 (această lege a schimbat inclusiv denumirea legii, care a devenit „pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism”).

³ Prin Legea nr. 36/2006.

⁴ Prin O.U.G. nr. 53/2008.

⁵ Pentru critica acestei reglementări, a se vedea M.A. Hotca, M. Dobrinioiu, *Infracțiuni prevăzute în legi speciale*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2010.

⁶ În opinia noastră reglementarea anterioară era mai bună.

⁷ Antinomia juridică este situația în care doi termeni, două teze sau două concluzii sunt contradictorii, fiind aparent ireconciliabile. Pentru noțiunea de antinomie juridică și pentru exemple, a se vedea I. Deleanu, *Ficțiunile juridice*, Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 293.

⁸ C.-L. Popescu, *Neconvenționalitatea și neconstituționalitatea sancțiunii nulității exprese a recursului în cazul neindicării de către recurent a contului bancar al intimatului*, în *Pandectele Române* nr. 3/2004, p. 111. A se vedea și I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă*, ed. a IV-a, vol. II, Ed. Servo-Sat, Arad, 2004, p. 206.